

Szerkesztőség:

I-ső kerület 246. házszám,
hová a lap szellemi részét
illető közlemények küldendők.

Kéziratok vissza nem
adatnak.

ABONY

Kiadóhivatal:

SZERDAHELYI JÁNOS
könyvnyomdája, hová az
előfizetési pénzek, a hirde-
tések és ezeknek díjai, va-
lamint a felszólamlások küldendők.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP. — MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva egész évre 4 frt, fél-
évre 2 frt, negyedévre 1 frt. Egyes szám 8 kr.

Felelős szerkesztő:

Máthé József, **Viz Zoltán,**

Társ-szerkesztő:

Kiadótulajdonos: SZERDAHELYI JÁNOS.

Hirdetmények:

nyíltterek, valamint hirdetési díjak, közvetlen a ki-
adóhivatalhoz küldendők. Nyílttér sora 50 kr.

Az ipar fejlődése.

I.

Az ipar — mint önálló termelő foglal-
kozás — csak lassanként fokról-fokra fej-
lődött és fejlődik a mezőgazdaságból. Az
ipar a feldolgozásra szükséges anyagokat
az őstermeléstől veszi s csak mikor már az
anyagot feldolgozta, akkor adja át a forga-
lomnak.

Az őstermelésnél a munka első sorban
a földben rejlő erők és anyagok felhasználá-
sára szorítkozik, az iparnál az emberi
munka viszi a vezérszerepet a mellett, hogy
természeti erőket is vesz igénybe a terme-
lés előmozdítására. Az iparnál az ember
munkaereje kevésbé van kötve, mint az
őstermelésnél, — szabadabb s ugyanezen
oknál fogva az ipar fejlődése növeli az em-
beri önállóság érzetét és a haladást. Egy-
szersmind a munka megosztás teljesebb ér-
vényesülése mellett az ipar sokkal jobban
előmozdítja, elősegíti a társadalmi együttélést,
mint az őstermelő foglalkozások. — Ez ve-
zetett a városok keletkezésére s evvel együtt
a vagyonosodás, a művelődés előmozdítására.

Az ipar fejlődése a gazdasági foglal-
kozás minden terére kihat: emeli a termelést,
élénkíti a forgalmat, a fogyasztást változa-

tosabbá teszi; azonkívül az ipar fejlődése a
polgárok függetlenségét és szabadságát is
előmozdítja. Ellensége minden rendi külön-
ségnek és barátja minden haladásnak.

Már most — az lehet a kérdés, —
— mik azok a dolgok, amikkel az ipart
fejleszteni lehet?

Az ipar fejlődésének előmozdítására kü-
lönösen a következő intézmények szolgál-
nak, u. m.:

1. az ipari szakoktatás,
2. a szövetkezés,
3. a társulás,
4. az ipari kiállítások,
5. a szabadalom.

Az ipari oktatás ügyének szolgálnak
egyrészt az iparos tanoncz iskolák, más-
részt az ipari ismeretek terjesztésére szol-
gáló egyéb intézmények, u. m. gyűjtemé-
nyek, muzeumok, gyakorlati műhelyek,
iparosok (munkavezetők stb.) kiképzésére
szolgáló ösztön- és segély-díjak, ipari kiál-
litások stb.

Az ipari iskolák szakszerű szervezése sok
nehézséggel jár. Ennek oka az, hogy oly
tanítókra van szükség, ki gyakorlatilag is
ismerik az ipart s a mellett még elméleti
és tanítói képesítéssel is bírnak. Ezt kisebb
városokban keresztül vinni lehetetlen. Más-
részt az is akadályul szolgál, hogy az ipa-

ros tanonczok nagy része hiányos előkép-
zettséggel bír, de meg az ipari oktatásra
rendelkezésre álló idő rövidege is akadályul
szolgál.

Egyes nagyobb ipari városokban az
újabb időben az iparos tanoncz-iskolákat
ugy állítják fel, hogy a tanonczok lehetőleg
iparágak szerint elkülönítve részesülnek el-
méleti és rajzoktatásban.

Ennek helyes alapja csak úgy lesz, ha
iparos tanonczokul csak oly tanulókat vesz-
nek fel, kik elemi tanulmányaikat sikerrel
elvégezték, mert ellenkező esetben a szak-
irányú iparos tanoncz iskolában az elemi
oktatás hiányai lesznek pótolhatók.

Újabban a gyermekeket már az elemi
iskolákban kezdik oktatni az ipari munká-
hoz szükséges kéziügyesség elsajátítására.

A szövetkezés leginkább a kisipa-
rosok érdekének előmozdítása és megvédése
szempontjából bír jelentőséggel. Ide tartoz-
nak a nyers anyagok beszerzésére, közös
elárúsító hely vagy raktár tartására alakult
szövetkezetek stb.

Társulási intézmények közé tartoz-
nak egyrészt az ipartestületek és ipartársu-
latok, másrészt a betegsegélyző, munkászor-
tosító egyletek és munkásszövetkezetek, a

TÁRCZA.

Az ezredorvos.

Roszzal cselekedett Turbányi János ezredor-
vos, mikor hajlott korban megnősült. De nem
nősülési szándéka volt hibás, hanem választása
esett rosszul. Az ötven évet meghaladó férfiú egy
alig 20 éves fiatalságot vezetett oltárhoz. Az öreg-
ség beleszeretett az ifjúságba, az élemedettség az
üdeségbe, a kóró a rózsabimbóba.

De hisz ez érthető. Ám érthető az is, hogy
az ifjúság nem volt szerelmes az öregségbe, az
üdeség az élemedettségbe s a rózsabimbó a kóróba.

Ám akkor a rózsabimbó miért kötötte magát
a kóróhoz? . . .

Istentől, embertől elhagyatott kis városka
volt az a fészek, hova az orvost gárizonja kö-
tötte. Az okkupált tartományok legmélyén. Monte-
negró batárán, távol a hajózható tengertől és vas-
utaktól feküdt a néhány száz viskóból álló városka,
mely azonban a megszálló hadsereg nézve fon-
tos pont volt s innen ágazott szét a katonaság az
épített erődökbe.

E városkának nem volt fiatalsága. Szórako-
zást nem nyújtott az idegennek. Nem is kereste
fel idegen. Csak a katonaság változása zavarta
meg az ölé egyhanguságot olykor-olykor, mikor

egyik zászlóalj feleserelte a másikat. A tiszték
itt-ott elhagyatottak voltak, hogyha változatosságot
akartak, hát a legénységgel mulattak. Így is alig
lehetett megölni az időt.

A katonáktól félt a város. Ezek voltak urai.
Ritkán jártak sétálni az ugynevezett városba és
ha látták őket az emberek, csak szuronyosan töl-
tött fegyverekkel látták. A katonatisztekkel szem-
ben is félelmes tisztelet fejlődött ki. Az ezredorvos
úr járt a legjobban. Benne a lakosság inkább az
orvost csodálta. Orvos nem volt az egész kopár
hegyi vidéken, mely csupa sziklából állott. Szik-
lára épült a város, koldus volt hát a lakossága,
hogyan lett volna kedve itt szállingózni egy orvos-
nak a koldusságba?!

Az ezredorvostól félték hát a legkevesbé és
szerették a legjobban. Az le is járt a városkába,
sőt nem is a lágerben lakott. Ott kvártélyozott
a helység első emberénél, ki igen hiú ember volt.

Ennek a hiú embernek volt egy szép hala-
vány leánya is, úgy huszonhárom éves. Nagyon
szép leány volt és egyetlen jómódú leány. Még
sem mehetett férjhez. Egy kecskepásztorhoz csak
nem adhatták, más fiatal ember pedig nem akad-
hatott a sziklavidéken. Odaadták hát az ezredor-
vosnak. A rózsabimbó így került a kóróhoz, az
öregség párosult a fiatalsággal.

És az orvos, ki mindig az emberben búvár-
kodott, nem számított a lélek szomjúságára, a test

sóvárgására? . . Nem gondolt arra, hogy ez a fiatal
lélekkel tud rokonszenvezni, s e test sóvárgása
nem találhat kielégülést az ő öreges szerelmében.

Nem, nem gondolt arra, a szerelem elvette
gondoló képességét és beteges ábrándjában magáévá
tette a gyermeket, hogy boldogítsa.

De nem tudta boldogítani s csakhamar bá-
gyadtnak, szerelmi hévre képtelennek, tehát ami
tényleg volt, öregnek érezte magát. És jóllátta,
hogy rosszul cselekedett és sivár, rideg, üres,
örömtelen életet szerzett annak a leánynak. Rab-
ság ez, nem házasi élet, sorvadás ez, nem együtt-
élés erre a nőre nézve. . .

És hogy nejét némileg kárpótolja, az orvos
megnyitotta házat a garnison tisztjei előtt. Ezek
unalomukban már a templomi misékre kezdtek
járni. —

Nevezetessé vált ezután a garnison előtt
minden héten az a nap, melyen az ezredorvos úr
kís családi körében a tisztikart fogadta. A szép
asszony ifjúsága, üdesége, vendégszerető modora
elbájolt mindenkit s unaloműző jó kedvet, derüt
hozott a sziklavidéken állomásozóokra.

Mikor azután egy-egy délután nagyon sok
ideje volt egy-egy tisztnek, hát fogta magát és
elmerészkedett az ezredorvos házába. S ott min-
dig szívesen fogadták. De bizalmat gerjesztő moz-
dulatot nem lehetett látni, vagy valamire feljogo-
sító szót nem lehetett hallani a szép asszonytól.

melyek az iparosok és munkások érdekeinek megvédésére szolgálnak.

Az iparmuzeumok és iparkiallitások szintén nagy hatással vannak az ipar fejlődésére, a mennyiben az ipari ismereteket terjesztik, új piacokat teremtenek, az újításokat és találmányokat ismertetik s a kiváló iparost elismerésben részesítik.

A szabadalom a feltaláló érdekeinek megvédésére szolgál s ez által a találmányok létesítését előmozdítja. —é—ő.

(Folyt. köv.)

Munkában.

„A jól elrendelt munka minden gyarapodás talpköve.” Széchenyi I.

(V) A föld munkásaira a legszorgosabb napok folynak most. Az aratás már befejeződött. A változó hűvös idő míg egyrészt az aratók munkáját megkönnyíté, amennyiben az ernyesztő hőségtől megóvták az úgy is meleg fejlesztő nagy munkában, másrészt azonban szeszélyességével többször akadályozá a munka rendes lefolyását.

Aratást a hordás, ezt a cséplés és begyűjtés követi.

Midőn a földművelés embereinek fáradozását látjuk, eszünkbe jut az első emberhez intézett isteni szózat: „Átkozott a föld a te munkádban . . . Arczodnak verejtékével keresed kenyeredet, míg vissza nem térsz a földbe!”

Az ember tehát már az ősi biblia-történet szerint is munkára van hivatva; ez az ő rendeltetése a földön. Az egyik így, a másik amugy, de mindenki tartozik dolgozni és így közremunkálni ama közös célra, mely a társadalmat vezeti, az emberiség erkölcsi és anyagi jólétére. Ne ócsárolja egyik osztály a másik munkáját, mert hiszen így egészítődik ki az élet mozaikja, egyik a másiknak képezi alapját. A földmíves termeli szorgalmával a kenyeret, az iparos szolgáltatja a ruházatot és az élethez szükséges annyi mindenféle eszközt, a tudós képviseli a szellemi tőkét, mely az

emberiség szellemi és anyagi tökéletesedésének tényezőit nyújtja a társadalomnak,

A történelemből olvassuk, hogy midőn macedóniai Fülöp hadmenetet készített volna Korinthus ellen, a megfélemlített Korinthusiak gondoskodván védelmükről, seregesen kezdének összejönni munkára. Ez fegyvereket szerze magának, amaz köveket gyűjte össze, a másik a falakat emelé magasabbra; némelyek a védhelyeket erősíték s mindenik, mi a védrendszerhez tartozott, legnagyobb szorgalommal megtevő. Midőn ezeknek szorgoskodását Diogenes látná, nem lévén más egyéb teendője, filozofusi köpenyét magára vevén, elkezdé hordóját, mely lakhelye volt, ide-oda forgatni. Mit látván egyik barátja, elkezdte nevetni s kérdé Diogenest, miért tenné ezt? A bölcs felelé: Azért, hogy annyi munkás között én se látszassam henyélni.

Ha a nemzetek életét tekintjük, azt látjuk, hogy az az ország áll legerősebben, ahol a munkásság a legnagyobb fokban működötti erejét, míg ellenben az oly országnak pusztulni kell, amelynek népe a tunyaságnak engedi át magát. Amerika és Afrika benszüllöttjeit leigázta és részben megsemmisítette a nyugati szellem, melyet Európa oda átplántált, s mely a civilizációval együtt egyszersmind a munka hatalmát is bevitte a forró égöv dologtalan népei közé s miután a verseny egyenlőtlen vala, pusztulnia kellett a tétlenségnek s helyt adni az életerő számára, mely a munkában megnyilatkozik.

Magyarország uralkodó nemzete, a magyar, habár van benne itt-ott valami az ázsiai kenyelemszeretetből, eléggé munkás, szorgalmas nép; ami pedig a munka birást illeti, e tekintetben egy nemzet sem veresíthat vele. Innen van, hogy különösen az aratásnál, a magyar a legkeresettebb munkás, mivel e legnagyobb kitartást igénylő dolognál más, pl. a tót, alig képes őt pótolni.

Népünkben meg is van az akarat a munkára s hogy mégis nagy a szegénység, annak főoka az lehet, mivel a földmíves a jelen viszonyok között csak tavasztól

őszig van foglalkoztatva s a téli 6—7 hónapot majdnem teljes tétlenségben húzza keresztül. Tehát a nyári 5—6 hónapban kell az aránylag kis napszámából annyit megtakarítania, hogy a téli hónapokban is abból élhessen családjával együtt.

Azért véleményem szerint a nép jólétének emeléséhez az első hatalmas lépést az tenné meg, aki kitalálná annak praktikus módját, hogy miként lehetne a legszegényebb osztályt olyankor is alkalmasan foglalkoztatni, amidőn a mezei munka már megszűnt, de a midőn a munkás és családjának élni kell tovább.

Ami az aratási sztrajkok főmotivuma volt az elmúlt évben is, az, hogy a munkás-elem az aratáskor akarta magának és családjának egész télire biztosítani az életfentartást. Tudjuk azonban, hogy a gazdára is annyi teher nehezül manapság, hogy ily követeléseknek a legjobb akarat mellett sem felelhet meg. Ha tehát a munkást nemcsak nyáron, de télen is tudnák hasznosan foglalkoztatni, egyrészt elvonnák őt a károsnak bizonyuló klubbozástól, ahol ritkán tanul munkakedvet és istenfélelmet, másrészt pedig jobban biztosítva látván existenciáját, megelégedne megfelelő díjazással a mezei munkánál való alkalmaztatásakor s megszűnne lelkében az a mindinkább elhatalmasodó keserűség a kabátos osztály ellen, amelynek csak előnyeit képes elfogultságában megíratni, de árnyoldalai talán sokszor egy egész életen át ismeretlenek maradnak előtte.

Mindenesetre oly tárgy ez, mely megérdemli a vele való foglalkozást!

A tüdővészről való óvakodásról.

A belügyminiszter által szétküldött ily című népszerű ismertető füzet tartalmát kivonatosan az alábbiakban közöljük:

A dögvész és más járványok nem dühöngenek már úgy, mint annak előtte, mert tudjuk, hogy miként kell elharapózásukat megakadályozni és nem is mulasztjuk el megtenni azt, ami erre szükséges. De nap-nap mellett pusztít közöttünk a tüdővész (sorvadás) — csendben, rejtve, de véresebben, mint a hirtelen jövő és gyorsan elmúló járványok. Addig, amíg nem volt ismeretes, hogy

A nő csak sirdogált.

— Talán fájdalmat okozott ő neked? kérdé suttogó hangon a férj.

Az asszony erre sem felelt. Az orvos egy nagyot lélegzett és azután bátorságot vett magának, megkérdezte:

— Talán összekocczantatok? . . . Talán — nehézséggel ejté ki a szót — szakítottatok? . . .

A nő most sem felelt, de teljes erővel kitérő zokogása megadta a választ, elárulta az orvosnak, hogy helyesen kutatott. Lehajolt a nejehez:

— Vigasztalódjál szegény gyermek, mert én jóvá teszek mindent, megyek és megmosom a fejed. No ne sirj, te kis bohó, nem akarlak könnyezni látni, ez fáj nekem, megyek és elhozom, ide hozzánk . . . Meglásd, ki fog engesztelődni, bocsánatot fog tőled kérni, no ne sirjál! — — —

— — Házasságok és férjes nők, kik ezt olvassátok, nevéssétek ki ezt a szerencsétlen embert, ki csakugyan így cselekedett. Addig járt a garnisonban és a városban, megtalálta és eljövételre neje főhadnagyát.

Este már hármával ültek az asztalnál. Az asszony szeméi újra boldogságot ragyogtak. Az üdeség, a fiatalság között pedig komolyan, áhítatosan ült a kóró, az öreg ezredorvos. A két szerelmes atyja gyanánt beillhetett volna a keretbe.

A tiszteletteljes távolság tehát megmaradt az asszony és a tiszték között. Csak a garnison egyik főhadnagya iránt viseltetett jól titkolt szerelemmel és meleg érdeklődéssel a fiatal asszony. Ezt a végnélküli szerelmet el tudta titkolni a nő a világ előtt, mely a garnison tisztjeiből állott, de nem tudta eltitkolni a szeretett férfi előtt.

— És Simkó főhadnagy csakhamar észrevette a hatást, mit személye a nő keblében előidézett. És élvezte is a hatást. Eljárt az asszonyhoz, mikor csak szerét tehet. Ha a férj elment házulról, ő belopózott hozzá. S noha a nő el tudta titkolni titkát a világ előtt, annál ügyetlenebb volt a főhadnagy úr. S nemsokára az egész garnison tudta, hogy a szép asszonnak Simkóval viszonya van.

— És meghallotta a férj is. Mindenki a kitérő katasztrófát leste. De ez késétt, mintha váratott volna magára, hogy annál rettenetesebben törjön ki. És előre sajnálták a szegény szép asszonyt, kít ha férje el is taszít magától, mégsem lehet soha Simkóé . . .

De a katasztrófa elmaradt. A férj ugyan mindent tudott, de perpatvart, avagy éppen katasztrófát előidézni nem lehetett szándékában. Csak el-elmondogatta magában:

— Szegény asszonyt minek is kötöttem hozzá! . . . S ha dolgát végezve hazafelé tartott, lassu, zajtalan léptekkel fel a grádiuson. Nem esengetett be, hanem elkerült a cselédszoba abla-

kához, azt csendben megzörgette. A legénye csakhamar kidugta a fejét. Attól azután megkérdezte:

— Itthon a feleségem?

— Itthon van, ezredorvos úr.

— Ugy-e a főhadnagy úr is itt van?

— Az is itt van, orvos úr. És a legény gúnyorosan mosolygott. De az orvos nem akarta észrevenni ezt a gúnyoros mosolyt, mely szavainak szólt és csendesen motyogta:

— Jól van, jól van. Azután ismét zajtalanul lement a lépcsőkön, ment a tiszt kaszinóba. Ott elhelyezkedett egy sarokban és a — nedves pápszemét törülgette.

Mikor azután feltételezhette, hogy a főhadnagy elment, haza merészkedett. Otthon azután olykor-olykor mélabus hangon megkérdezte nejétől:

— No édes Iduskám jól mulatott Simkó?

A nő arca pedig ragyogott a boldogságtól. Egyszer azután ismét haza motyogott a férj. Odalopózott legénye ablakához és megkérdezte:

— Itt van a főhadnagy ur?

— Már régen elment.

Az orvos csodálkozott. Simkó látogatása ok nélkül nem lett volna oly rövidre szabva. Rosszat sejtve sietett a szobába.

Nejét a pamlogon találta zokogásban.

— Mi baj Ida? kérdé az orvos szetettel simogatva meg fiatal nejét, mint az apa beteg gyermekét.

mi a tüdővésznek az oka és milyen körülmények azok, amelyek a terjedését előmozdítják, senkinek sem lehetett bűnéül róni azt a sok szenvedést és gyászt, amit ez a betegség okozott. Másként van most, mióta tudjuk, hogy mi a tüdővész oka és tudunk a tüdővész ellen védekezni is, ha akarunk. Azóta a tüdővész ellen való védekezés kötelességünk, amivel egymásnak is tartozunk, a magunk javának is, mert ezt a betegséget is az egyik ember elkaphatja a másiktól.

A tüdővész ragadós betegség, nem olyan módon ugyan, mint a himlő és némely más kórság, amely hirtelen szétterjed, ha nem vigyáznak rá. A tüdővész lappangva harapózik tovább. Alig lehet észrevenni, amikor kezdődik s már régen ott pusztít a tüdőben, amikor még jóformán semmi jel sem árulja el. A tüdővész nem minden embert fenyeget egyformán. Vannak, akik könnyebben elkapják. Ilyenek elsősorban azok, akiknek a családjukban már otthonos ez a betegség. Az ilyeneknek különösen kell vigyáznok magukra. Törekedniük kell arra, hogy megerősödjének. Ehhez az szükséges, hogy jó levegőben éljenek, jól táplálkozzanak és nekik való foglalkozást üzenek.

Legjobb a szabad levegő. A földműves ember nappal, amikor munkája után jár, többnyire abban tartózkodik. Az a baj, hogy lakásában, ahol különösen a hosszú téli éjszakákat tölti, annál rosszabb a levegő. Az olyan lakásban, amelyet nem lehet jól szellőztetni, a levegő óhatatlanul megromlik. Ezért kell, hogy az ablakokat úgy készítsék, hogy azokat ki lehessen nyitni.

Az ablak azonkívül, hogy időnként jó levegőt bocsásson be a házba, arra is való, hogy rajta a napsugár bejárhatson. Arra is igen nagy szükség van. Az olyan lakás, amelybe a nap sohasem süt be, nem lehet egészséges. És azok az emberek, akik ilyen lakásban élnek, csak úgy elsápadnak és elbetegesednek, mint a pinczében csirázott növény.

A jó táplálkozásnak a szükségét minden ember érzi. Mindnyájunknak kötelességünk, hogy igyekezzünk azon, hogy embertársainknak is meg legyen a mindennapi kenyere. A legjobb az, ha ezt mindenki a maga munkájával meg tudja szerezni és ebben segítenünk kell egymást. Aki pedig nem tud dolgozni, annak is jusson elég a kegyelem-kenyérből. Senki sem tudhatja, hogy attól a szegény gyermektől, akit ő nyomorúságban hagyott tengődni, bárha segíthetett volna rajta, nem ragad-e a tüdővész ő reá, vagy azokra, akik neki a legdrágábbak. Különösen olyan családban, amelyikben már előfordult a tüdővész, a gyermekeknek jó táplálása igen fontos dolog. A gyermekeknek igen jó tápszerű az egészséges tehén, kecske és juh teje és ezt nem kell tőlük sajnálni.

A gyenge tüdejű embereknek kerülniök kell az olyan foglalkozásokat, ahol a rossz levegőben, forban kell tartózkodni (ilyenek a bányászat, kőfaragás, kőművesség, kályháság, malom-munka, dohánygyári munka, kalaposág, szabóság, pékség), vagy ahol nagy hideget vagy nagy meleget kell elszívni (üvegfüvés, gépfűtés, vasuti szolgálat). A tüdővészre hajlandó embernek legjobb a szabadban való élet: földművelés, kertészség, méhészség, henteség. A nem neki való foglalkozás miatt sok olyan ember is tüdővész lesz, akinek nem is volt valami különös hajlandósága erre a betegségre. Ezért igen fontos, hogy az ártalmas munkával foglalkozók vigyázzanak magukra és igyekezzenek legalább szabad idejükben jó levegőben élni.

Tartózkodjanak különösen az iszákosságtól. Az iszákosok között nagy pusztítást tesz a tüdővész és még az iszákosoknak a leszármazóit is nagyon fenyegeti ez a betegség.

A tüdővész nem gyógyíthatatlan betegség. A tüdővész gyógyításában nem az orvosság a fő dolog, hanem a tüdővésznek, hogy gyógyuljon, jó levegőben kell tartózkodnia, jól kell táplálkoznia és kerülni kell az olyan foglalkozást, ami neki árt. A tüdővész embernek a rossz levegő valóságos mérég.

Mint hogy nem minden embernek van arra módja, hogy gyógyulás végett elhagyhassa az otthonát, azért igen szükséges az ilyen szegény betegek számára alkalmas vidéken olyan gyógyintézeteket állítani, ahol megerősödésükig tartózkodhassanak. A tüdővész embereknek többnyire a gyomruk is gyenge, ezért a jó táplálkozás, amire pedig nagy szükségük van, náluk nehezen megy. Könnyen emészthető, de erőt adó táplálékra van szükségük. Ezek között első helyen áll a tej, azután következik a hus és a buzakenyér. Az ártalmas foglalkozással, ha csak lehet, egészen hagy-

jon fel a tüdővész és nézzen más kenyérkeresés után. Vagy legalább pihenjen egy időre, a míg megerősödik.

Az egészséges embereknek kötelességük a betegeket segíteni; a beteg embernek pedig kötelessége arra ügyelni, hogy az ő betegsége ne legyen más is szerencsétlenné.

Amint a tüdővész beteg kiköhög és kiköp, abban van a betegség csirája. Ezért olyan helyen, ahol emberek tartózkodnak, tüdővész betegnek nem szabad a padlóra vagy egyébüvé kiköpnie. Aki egészséges, az se mutasson ilyen rossz példát. A szerteszét köpködés úgy is igen utálatos, szegyenletes szokás. Az olyan helyeken, ahol sok ember megfordul, köpödényt tesznek ki s máshová, mint ezekbe, nem szabad köpni.

SZÍNHÁZ.

„A hátrahagyott család”-ot, Kazár Emil színművét már látta a közönség a helybeli műkedvelőktől előadni, most egy „hátrahagyott család” fáradozik azon, hogy nehéz helyzetén valamiképen segítsen.

Ez a hátrahagyott család a múlt héten elutazott színtársulat hátramaradt tagjai, Szilágyi Aladár és neje Tajthy Etel.

Hogy valamiképen segítve legyen rajtuk, Gál Gyula ur, a budapesti vígszínház jeles művésze, az ismert drámai és jellemszínész önként ajánlkozott, hogy velők egy előadást tartson.

Az előadás kedre van tervezve és színre fog kerülni „A becsstelenek”, a 200 arannyal díjazott olasz színmű; írta: Gerolamo Rovette, ford.: Radó Antal.

Gál Gyula ur lehet mondani, ebben a darabban alapította meg mostani nagyságát, mert bár az előtt is igen kiváló művész volt, de a „Becsstelenek” előadása után egyszerre nagygyá lett, úgy annyira, hogy most már a magyar színművészek legjelesebbjei között foglal helyet.

Gál Gyula urat, azt hiszem, bővebben nem kell ismertetnem, mert a nyári szünetét itt tölti Abonyban, dr. Halmi orvos urnál, kinek sógora.

A cél érdekében játszani fognak a darabban: Halmi Ilonka, Laczkó Belluska és Máthé Ilonka kisasszonyok, műkedvelők.

A szerepek a következőképpen vannak kiosztva: Carló Moretti — Gál Gyula ur; Eliza neje — Halmi Ilonka k. a.; Orlandi — Szilágyi Aladár; Sigis mundi — Szendeffy; De Fornarisné Laczkó Bella k. a.; Théréza — Máthé Ilonka k. a.

Szilágyi Aladár, kinek jutalomjátéka lesz, annyira ismert a közönség előtt, hogy vele bővebben most már térszűke miatt nem foglalkozhatunk. Csupán azt említjük meg, hogy ilyen jutalomjáték, mint amilyen ez lesz, a maga nemében nincsen, mert még talán soha sem történt, hogy egy színművész, aki szerződötten van, a társulat nélkül tartsa meg jutalomjátékát.

Végül Gál Gyula ur játékára, amikor a közönség figyelmét felhívjuk, egyben a jutalmazandókat szíves pártfogásába és támogatásába ajánljuk.

Felhívás.

Tisztelettel felkérjük lapunk azon tisztelt megrendelőit, kik az előfizetési díjjal hátralékban vannak, hogy szíveskedjenek lapunk kiadójával a lához azt rövid idő alatt beküldeni.

A kiadó.

MI UJSÁG?

— **Uj lap.** Somogyi János — a „Pest-megyei Hírlap”-nak előnyösen ismert szerkesztője — Nagy-Körösön „A földi Ujság” cím alatt új lapot indít, mely a társadalmi, közművelődési, közgazdasági, különösen pedig a tartalomdús szépirodalmi részen kívül kiválóan foglalkozik a szőlőszettel és a földműveléssel. Leginkább N.-Körös, Kecskemét, Félégháza, Czegléd, Abony városok — és vidékének földművelési érdekeit igéri képviselni. A hetenként megjelenő lap előfizetési díja egy évre 4 frt.

— **Új rendelet az alapítványi misékre.** A váci megyéspüspök legújabb 2356. sz. rendelete értelmében a váci egyházmegye plébániáin ezentúl az alapítványi misék sorrendje a sekrestyében magyar nyelven függesztetik ki, hogy bárki által nyilvántarthatók legyenek azok; új év első napján pedig a szószékről hirdettetik ki a múlt évben tett alapítványok kimutatása, va-

lamint a régebbiekről szóló összeírás is. E rendelkezésével a püspök úr az alapítványi misék iránti bizalmát óhajtja a hívekben fokozni.

— **Izraelita hitközség segélyezése.** Pest-vármegye közgyűlése helyben hagyta a városnak azt a határozatát, hogy az izraelita hitközséget magasabb segélyben részesíteni nem hajlandó. Pintér Gyula főbebeszését a vármegye azzal az indoklással utasította vissza, hogy az izraelita hitközség tagjai kedvezőbb vagyoni helyzetben vannak, mint a keresztényen hívek, tehát nincsenek a segélyre rászorulva.

— **Diák multság.** A helybeli tanuló ifjúság ma egy hete tartotta meg multságát Neppel Ferencz ur erdejében. A szép reményekhez fűzött multság nagyon rosszul sikerült, mert — amitől már eleve félni lehetett — nem igen volt közönsége. — A jelen volt leányok névsora: Békefi Szeréna (Bpest), Gara Jolán, Gara Ilona, Hegedüs Ilona, Hints Amália, Laquer Malvin (Pilis), Molnár Etelka, Prohászka Etelka, Prohászka Eugénia, Rosenzweig Jolán, Richter Etelka, Stern Ella, Stern Ilona, Varga Luiza. — Felülfizettek: Laquer Fülöp (Pilis) 1 frt, N. N. 50 kr., Menczel Ignác (Szolnok) 1 frt, Szerdahelyi János 1 frt, Temesközy K. Gerzson 20 kr.

— **Iparos ifjaink** mindent elkövettek, hogy a ma délután tartandó nyári multságuk minél élvezetesebb legyen. Reméljük, hogy fáradozásaikat siker fogja koronázni és hogy a jó multságon felül még a kítüzött nemes célra, a polgári iskola alapra, meg az iparos tanoncok ösztöndíjának is jut valami.

— **Katona dolog.** Alig van hét, hogy valami szerencsétlenség ne történjen a katonaságnál. Most a héten is Szűcs István közlegényt egy ló úgy rúgta fejbe, hogy a szeme kiesett helyéről, az orra leszakadt s a koponyacsont betört. Ily súlyos sérülés után aligha marad életben. De hát ez is csak katona dolog.

— **Öngyilkosság.** H. Falusi András, 78 éves, beteges öreg ember nem birta már tűrni testi fájdalmait; tegnap hajnalban felakasztotta magát és meg is halt. Már régen foglalkozik az öngyilkosság eszméjével, de gyermekei mindég szemmel tartották. Tegnapelőtt este is kifeküdt a kocsiszinbe; a leánya — aki már sejtette szándékát — nem birta onnan betuszkolni és hajnalban felakasztva, holtan találták.

— **Gyufát ivott.** Szokolai Beláné Balog Lidia, fiatal asszony nem birta lelkében elszívni azt a fájdalmat, hogy ma egy hete a férjével összezőrdült. E hó 19-én (kedden) gyufaoldatot ivott és most nehéz betegen kinlódik a beisejét mardosó méregtől. — Jellemző, hogy néhány év előtt a férje is meglötte magát, — akkor még nőtlen volt.

— **Gyermekápolás.** Európát tartják annak a földrésznek, melyen a legtöbb művelt ember lakik. E között a legtöbb művelt ember között Magyarország az, ahol a legtöbb kis gyermek meghal. Tehát az európai művelt népek között a gyermekápolás tekintetében legutolsó helyen állunk. Ez indította a kormányt arra, hogy a közegészségügy terén már eddig is tett több üdvös intézkedései között a gyermekápolásra is kiterjessze befolyását... De hogyan?... Ráparancsol talán a szülőkre, hogy miként gondozzák, miként táplálják, ápolják kisdedeiket?.. Azt meglehetné, hogy ráparancsolna, mert hatalmában áll; de mi módon bírná ellenőrizni, hogy az anyák megfelelnek-e a parancsolatnak. Parancs helyett tehát a jóakaratu oktatáshoz folyamodott. Intézkedett ugyanis, hogy egyszerű szavakkal, könnyen megérthető modorban megírt füzeteket kaphassanak a szülők, különösen a tapasztalatlan fiatal szülők. E füzetek alapos oktatást nyújtanak a gyermekek táplálásáról, ápolásáról, gyakoribb betegségeiről. — A füzet tartalma a következő: Természetes táplálás, a szoptatás, az elválasztás, mesterséges táplálás, a gyermek fürdetése, tisztogatása, ruházata, a köldök ápolása, az alvás, a sirás, a fogzás, a gyermek súlyának gyarapítása, az állás, járás, a szabad levegő, a napfény, káros babonák és rossz szokások, a gyermekek emésztési zavarai, nyári hasmenés, a ragadós betegségek, mint a kanyaró, a vörheny, a hólyagos himlő, bárányhimlő, szamárhurut, a difteritisz, a gyermek ragadós szembetegsége. — A tanulságos füzet 15 krajczárért kapható minden anyakönyvi hivatalban.

— **Kánikula.** Ugy látszik, hogy az idei hüvös és szeszélyes nyáron a kánikula hősege nem lesz nagy és tartós, úgy hogy mi szegény emberek könnyen kibírhathatjuk, akik Pöstyén klímája helyett kénytelenek vagyunk Abony fűdőnküli sivárságával beérni.

— **Thanaton.** Megelégedéssel értesültünk arról, hogy a korábbi intézkedett már, hogy a hernyó-irtásra oly nagyon alkalmas thanatont nagyobb mennyiségben állítsák elő és hogy könnyebb szerrel lehessen hozzájutni, mert eddig hosszas utánjárásra sem bírt kapni a gazda anynyit, amennyire szüksége volt; pedig de sok gyümölcsöt meg lehet vele menteni.

CSARNOK.

A fogoly.

— Némethöl V. Z. —

Elég legyen! Ó vedd tehát a lelkem,
Magadhoz fáradt lelkemet!
Te jól tudod, mint számlálom a percet,
Ez aggó szívet ismered,
Mely megesaltan halált óhajtozék —
Ó már elég,

Föld diszruháját hasztalan mutatja,
Arany s tisztesség mit sem ér;
A bűnös vágnak hívó mozdulatja,
Sugárzó diszben a kevély,
Dobzódo asztal édes mérge már —
Hiába vár.

Hol van hazája ama boldogoknak,
Kiket nem bánt fájdó tudat,
Virág alatt, hogy csontok porladoznak?
S hogy a hiúság trónja csak
Tavaszfuvallat s holtzag közt lebeg
Sirok felett?

Az új május, övezve rózsabájjal.
Múl' tücskével, mit éltetett;
A lilium hervad a rút csalánnal,
Rózsát féreg emészti meg.
Virág lehull; est disze az egész
Az éjbe vész.

Mondd Isten! rabként eme bús hazában
Meddig kellend epedni még?
Elég? Avagy még az ürömpohárban
Könnyüm mértéke nem telék?
Mély sohajom, mit termel a kebel,
Nem mulik el?

Elég, elég! A szenvedés betöltve;
Elégszer már halvány kezem
A tömlőcznek rácsán kulcsoltam össze
S küldtem panaszt az égbe fen.
Atyám, kinek szenvedtem vesszejét,
Mondd, hogy elég!

Schubert Dániel.

Idill.

Nevelő voltam gróf Kelecsényi Hugó házában
és abban az időben a gróf unokahuga Gizella
grófnő is ott lakott,

Jegyese volt egy generálisnak.
Én igéző szépnek találtam a grófnőt és akaratom ellenére megszerettem őt nagyon.

Nagy fekete szemű volt és világos szöke fürtű; hasonlított valami költőt eszményi alakhoz.
Olykor a kertben találkoztam vele, néha az asztalnál és mindig beszélgettünk egy keveset.

Akár mit mondtam, mosolygott és úgy látszott tiszteletben tartotta érzelmeimet, melyeket megértett.

Nagy meglepetésemre egy napon így szólt hozzám:

— Ön meg fog házasodni amint hallom? de meggondolta Serley orvos úr?

Meglepetten tekinték reá.

— Jól meggondolta? — ismétlé egész halkan.

— Kegyed is el van jegyezve — hebegém — nem gondolja, hogy ugyanezt kérdezhetném öntől.

— Megfelelnék reá.

De szép előkelő arca elkomorult midőn csendesen folytató:

— Komoly kötelezettségeim vannak... Ön azonban független férfi, elveheti azt a kit szeret.

— Éppen azt nem vehetem el... És kegyed? — kérdém őt — nem mehetne ahhoz a kit szeret?

— Nem — felelé csendesen — a családi hagyományok megszabják az izlést. Az én rangom azt nem engedi.

Felém nyújtotta reszkető kis kezét, melyet tiszteletteljesen vontam ajkaimhoz.

Sokára rá megmutattam a grófnőnek a menyasszonyom fényképét. Finom metszésű ajka félrehúzódott egy kissé, mindössze ennyit mondott:

— Csinos.

Mióta megismertem a szép grófnőt, egészen közönyös kezdtem lenni a menyasszonyom iránt.

Pedig otthon, az én kis szülőfalumban mindig rólam ábrándozott egy leányka, akit én még igen fiatalon eljegyeztem.

Az íróasztalomra helyezett fényképe néma szemrehányásokkal illetett meg engem. Felrettettem a képet, hogy ne lássam, a szelid szemek szemrehányó tekintetét.

Egy éjjel azt álmodtam, hogy a grófnő az én igazi menyasszonyom és ez egy napon ki fog derülni.

Fölvillanyozva siettem ki a szabadba; növénydekeim a tő partján sétáltak. Az árnyas fasorba siettem, hol a grófnő már várt reám.

Kipirult areczal jött elém és nevetve szólt:

— Serley orvos úr ide hallgasson csak, a völegényemtől már tíz napja nem kapok levelet.

— És kegyed miért nem ír neki? Ilyesmirendesen elhidegültél idéz elő — mondám én.

Nevetett s a vállát vonogatta.

— Ir ön gyakran a menyasszonyának?

— Nem'a.

— Ki tudja talán ugyanazon okból nem írok én sem.

Agyam lüktetett. Ránéztem félénken esdekelve. Tovább szerettem volna kihozni belőle a szót.

Megnedvesíté piros ajkait s rövid szünet után így folytató:

— Serley orvos úr, ha ön volna az én völegényem, levelet én önnek mindennap írnék.

— Tehát! — kiáltám lelkesedve.

Kitörő örömben szerettem volna karjaimba zárnai, a grófnő azenban félresiklott érintésem elől.

— Nem lehet! Nem szabad!

— Miért nem? Hátha?

— Nem... nem.

— De édesem, gondolja meg, nem jobban járna ön, ha az én feleségem lenne, mint az'é a vén katonáé?!

— Serley orvos úr, minden jó volna, ha ön gróf vagy legalább báró volna. Így azonban nem lehet.

— Ha szeretne engem, nem így beszélne.

— Kaczeran mosolygott és lehunyta szép szemeit.

— Serley orvos úr, én igazán szeretem önt.

— Doktorné azonban nem lenne?

— Nem, nem.

— Ez sértés rám nézve.

— Pedig igazán nem akarom megsérteni.

— Mégis megsértett.

— Hát legyen olyan jó és engedjen meg nekem. Serley orvos, én már holnap úgy is elutazom... talán soha nem látom többé.

— Szép!

— Megbocsát?

— Nem! nem!

— Hátha...?

— Nos?

— Hátha egyszer megengedem magam csókolni.

— Nem, akkor se. De azért nagyon szeretném ha engedné.

Megengedte és mikor olyan tehetetlenül pihogott a szívem fölött, nem egyszer, hanem sokszor csókolta meg.

— Serley orvos úr — sugta a hamis kis kaczer — ne tartsa magát nagy „hódítóknak”. Én nagyon, de nagyon unatkoztam Pusztá-eörsön.

Tehát ezért szeretett belém.

Másnap elutazott — igazán nem nagyon sajnáltam. Ismét elővettem azt a kedves képecskét, azzal az egyszóval a grófnő egészen kiábrándított, kijózanított engem.

Sanyi.

Szerkesztői üzenetek.

Nabugodonozor. Tisztelt Nabugodonozor! Mi csak annyit mondunk, hogy Ne boldogozzon az ur. Ha ön azért nem akar tovább előfizetni a lapra, mert a tárczáját nem közöljük: más majd azért nem fizetne elő, mert közöltük. Higgye el, nincs rettenetesebb, mint egy üres tárcza, kivált, ha el is van nyúve. Az öné pedig százszor, meg százszor elcsépeelt tárgyról beszél érthetetlen üres szavakkal.

Gazdaember. Nagyon szívesen közöljük előfizetőink eladási szándékát, bármi legyen is az, mert csak akkor kell a 30 kr. bélyegdíjat

megfizetni, ha az eladó neve ki van írva. Csak tessék bátran tudatni velünk akár ingó, akár ingatlan tárgy, akár gazdasági terményei, lábas jószágai, iparcikkei lesznek eladók. Mi a kiadóhivatalban (a nyomdában) útbaigazítjuk a venni szándékozókat.

HIRDETÉSEK.

Előfizetési felhívás

Viz Zoltán

„Újabb költemények“

ezimű verskötetere.

Ára kötve 1 frt 50 kr., füzve 1 frt.

Van szerencsém igénytelen irodalmi működésem újabb gyümölcseit egy kötetbe összegyűjtve a nyilvánosság elé bocsátani.

1890-ben jelent meg első kiadványom „Költemények“ czim alatt, melyet a legilletékesebb bíralatok rokonszenves méltatásban részesítettek. Azon reményben lépek az „Újabb költemények“-kel a m. t. közönség elé, hogy vallási alapon álló költészetem, főleg a társadalom rokon-elemeinek részéről, kellő figyelemben fog részesülni.

Fölkérem mindazokat, kik kiadványomra reflektálni sziveskednek, miszerint ez irányban való megkereséseket legkésőbb augusztus hó végeig megtenni kegyeskedjenek, hogy a nyomandó példányok száma felől tájékozást szerezhessenek magamnak.

A 12 ivből álló mű az ősz folyamán fog megjelenni s minden megrendelőnek kötve 1 frt 50 kr-ért, füzve 1 frt-ért bérmentetlenül küldetik meg.

Gyűjtőknek 5 megrendelő után egy t. példány jár.

Abony, 1898. július 21.

Viz Zoltán

h. plebános.

Özvegy K. Varga Sándorné háza (a Körösi-uton), amely tíz osztályból áll pinczével együtt, valamint egy hold szőlő örökáron eladó, esetleg a ház szt.-Mihály naptól kezdve hasznóberbe kiadó.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Van szerencsém Abony város és vidéke n. é. közönségének tudomására hozni, hogy az előre haladott idény miatt a raktáron levő árukat **tetemesen leszállított áron** árusítom el.

Új mintájú karton rófe 12 krtól feljebb.
Jóminőségű gyoles „ 10 krtól feljebb.
Jóminőségű festő „ 12 krtól feljebb.

Ezen **rendkívül olcsó árakat** a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlván, maradtam

kiváló tisztelettel

VAJDA ADOLF,
(Weinberger-féle ház.)

Legolcsóbb bevásárlási forrás!